

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO PLĖTROS BANKO ĮSTATYMO NR. XIV-3098 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS LIETUVOS BANKO ĮSTATYMO NR. I-678 42 STRAIPSNIO IR 1 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-275 2 IR 4 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. IX-1068 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos finansų ministerija teikia Lietuvos Respublikos nacionalinio plėtros banko įstatymo Nr. XIV-3098 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – NPBI projektas), Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 42 straipsnio ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – LBI projektas), Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – PPTFPI projektas), Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo Nr. IX-1068 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – FIĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

NPBI projekto tikslas – nustatyti aiškų, proporcingą ir finansiškai tvarų nacionalinio plėtros banko (toliau – NPB) teisinį reguliavimą aiškiai atskiriant mandatinę veiklą ir balansinę veiklą, įtvirtinant NPB veiklai taikomus principus, patikslinant NPB funkcijas ir atsisakant besidubliuojančių funkcijų, užtikrinant gerosios valdysenos principų įgyvendinimą, užtikrinti NPB vykdomos veiklos skaidrumą, visuomenės teisę žinoti, atsakingą valstybės finansinių išteklių naudojimą, taip pat nustatant korupcijos rizikos mažinimo priemones ir sustiprinant NPB priežiūrą.

NPBI projektu taip pat siekiama šių tikslų:

- 1) įtvirtinti NPB veiklos principus, kuriais vadovaudamasis NPB vykdo skatinamojo finansavimo veiklą;
- 2) apibrėžti mandatinės veiklos ir balansinės veiklos sąvokas, siekiant aiškiai atskirti pagal už atitinkamą veiklos sritį atsakingų ministerijų suteiktą mandatą NPB vykdomą veiklą ir iš NPB nuosavų ir (ar) skolintų lėšų vykdomą veiklą;
- 3) patikslinti NPB funkcijas, siekiant jas reglamentuoti, atsižvelgiant į tai, kad NPB vykdoma veikla skirstoma į balansinę veiklą ir mandatinę veiklą, įtvirtinant naujas funkcijas, susijusias su poveikio strategijų rengimu, rinkos finansavimo trūkumo vertinimu, finansuotų projektų ir programų rezultatyvumo bei poveikio stebėsenai ir vertinimu, viešojo ir privataus sektorių potencialių pareiškėjų konsultavimu, taip pat atsisakant perteklinių, besidubliuojančių funkcijų;
- 4) įtvirtinti nuostatą, kad NPB, siekdamas valdyti reputacinę riziką, negali teikti finansavimo NPBI projekte nurodytiems politiškai pažeidžiamiems (paveikiamiems) asmenims;
- 5) įtvirtinti nuostatą dėl projektų, kuriems NPB skyrė ne mažesnę kaip 100 000 eurų finansavimą, fizinių ir juridinių asmenų naudos gavėjų viešinimo, siekiant užtikrinti skaidrumą, visuomenės teisę žinoti ir atsakingą NPB valstybės finansinių išteklių naudojimą, taip pat mažinti korupcijos riziką;
- 6) patobulinti NPB priežiūros modelį, siekiant, kad jis būtų suderintas su geriausia Europos Sąjungos (toliau – ES) praktika, ir užtikrinant NPB kapitalo išsaugojimą ir ilgalaikį finansinį tvarumą, patikimą ir veiksmingą rizikos valdymą, veiksmingą viešosios politikos įgaliojimų vykdymą, skaidrumą ir atskaitomybę;
- 7) įtvirtinti naują nuostatą dėl NPB licencijavimo formos – NPB veiklos licencijos suteikimo vietoj NPB įrašymo į NPB sąrašą;

Informacija apie asmens duomenų tvarkymą skelbiama adresu <https://finmin.lrv.lt/lt/asmens-duomenu-apsauga>

8) tobulinti NPB valdymo organų sistemą įtvirtinant nuostatą dėl naujo NPB organo – NPB audito ir kontrolės komiteto, kuris kartu su valdant mandatinės lėšas (ES ir valstybės biudžeto lėšas) ir prižiūrint jų naudojimą dalyvaujančiomis institucijomis ir įstaigomis, be įprastų audito komitetui būdingų funkcijų, vykdys NPB mandatinės veiklos priežiūrą;

9) tobulinti NPB valdymo organų sistemą įtvirtinant nuostatą dėl tarptautinių finansų institucijų ir (ar) ministerijų atstovų įtraukimo į NPB stebėtojų tarybą stebėtojų teisėmis;

10) nustatyti teisę NPB NPBI projekte nurodytus duomenis gauti ne tik iš informacinių sistemų, bet ir iš kitų oficialių šaltinių, siekiant užtikrinti tinkamą skatinamųjų finansinių priemonių įgyvendinimą, dotacijų ir (ar) subsidijų, kuriomis prisidedama prie NPB įgyvendinamų skatinamųjų finansinių priemonių, teikimą, finansavimo tinkamumo įvertinimą, taip pat pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją, tarptautinių sankcijų taikymą ir su tuo susijusių rizikų vertinimą;

11) įtvirtinti nuostatą, kad NPB, jo patronuojamosios (dukterinės) įmonės turi teisę reikalauti, kad pareiškėjai (investuotojai), siekiantys vykdyti ar vykdantys veiklą gynybos ir saugumo pramonės srityje ir (arba) kituose Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatytuose nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbiuose ūkio sektoriuose, kreiptusi į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisiją (toliau – NSK) dėl atitikties nacionalinio saugumo interesams patikros, o NPB, gavęs NSK išvadą, kad pareiškėjas neatitinka nacionalinio saugumo interesų, ar kitų kompetentingų institucijų informacijos, kad pareiškėjas turi interesų, galinčių kelti grėsmę nacionaliniam saugumui, negali jo finansuoti.

Įstatymų projektai nustato aiškų NPB veiklos mandatą, veiklos principus, funkcijas, griežtesnius skaidrumo, priežiūros, duomenų atskleidimo ir rizikų valdymo reikalavimus. Įgyvendinus siūlomas Įstatymų projektų nuostatas NPB veiks pagal aiškiai apibrėžtą skatinamojo finansavimo modelį, todėl bus lengviau gauti finansavimą projektams, kurių bankai nefinansuoja rinkos sąlygomis. Investicijų trūkumas bus mažinamas atliekant investicijas, vadovaujantis poreikio vertinimu, kas padidins ilgalaikių investicijų prieinamumą, ypač regionuose, inovacijų, socialinės ir ekonominės plėtros srityse.

NPB įgaliojimas pritraukti privatų kapitalą ir veikti per investavimo platformas sudarys aktyvesnio rizikos kapitalo, fondų fondų ir mišrių finansavimo priemonių augimo sąlygas. Tai prisidės prie platesnio investicinių produktų pasirinkimo verslui ir gerins kapitalo rinkų likvidumą.

NPB teiks ekspertinę pagalbą įgyvendinant viešojo ir privataus sektorių projektus. Tai leis verslui greičiau ir kokybiškiau pasirengti įgyvendinti investicijų projektus, sumažins pasirengimo išlaidas ir didins konkurencingumą pritraukiant kapitalą. Tobulinant NPB veiklos modelį siekiama, kad jau 2028 metais NPB veikla iš valdžios sektoriaus pereitų į finansų bendrovių sektorių, siekiant nedaryti įtakos valstybės skolos ir deficito rodikliams.

NPBI projekte nustatomas mandatinės veiklos ir balansinės veiklos derinimas užtikrins nuolatinį ir tolygų projektų finansavimą dengiant nustatytą rinkos trūkumą bei didins verslo galimybes pasiekti finansavimo šaltinius, taip pat mažins priklausomybę nuo ES finansavimo, kuris pasižymi finansavimo ciklais ir yra mažėjantis.

NPBI projekte siūloma, atsižvelgiant į NPB veiklos modelį, apimtį ir reikšmingą poveikį valstybės ekonomikos vystymui ir plėtrai, keisti šiuo metu taikomą licencijavimo modelį ir įtvirtinti naują nuostatą dėl NPB licencijavimo formos – NPB veiklos licencijos suteikimo vietoj NPB įrašymo į NPB sąrašą. Šiuo metu NPB funkcijas atliekanti finansų įstaiga veikia vadovaudamasi Lietuvos Respublikos nacionalinio plėtros banko įstatymo (toliau – NPBI) 8 straipsniu, pagal kurį finansų įstaiga įgyja teisę verstis NPB veikla, po jos įtraukimo į Lietuvos banko tvarkomą sąrašą dienos. NPBI projekte siūloma nustatyti, kad įstaiga, ketinanti verstis NPB veikla, privalo turėti NPB licenciją, išduodamą priežiūros institucijos. Šiai licencijai būtų taikomos bendrosios finansų įstaigos licencijos išdavimo sąlygos: vertinama vadovų reputacija ir kvalifikacija (angl. *fit and proper*), kapitalo reikalavimai, rizikų valdymo ir vidaus kontrolės sistemos atitiktis nustatytiems reikalavimams ir kt.

Priežiūros institucija – Lietuvos bankas – vykdys balansinės veiklos priežiūrą, kuri apima finansinės būklės, kapitalo ir likvidumo pakankamumo, rizikų valdymo, vidaus kontrolės sistemų, valdysenos ir kitų riziką ribojančius aspektų priežiūrą, vadovaudamasi NPBI projekte, Lietuvos

Respublikos Lietuvos banko įstatyme, ES teisės aktuose ir kituose finansų rinką reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka, o mandatinės veiklos priežiūrą vykdys tik tiek, kiek tai susiję su įstatymuose nustatytomis funkcijomis, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, vadovų tinkamumo vertinimu, skaitmeniniu saugumu. Lietuvos banko vykdoma NPB priežiūra neapims NPB skatinamojo finansavimo veiklos vertinimo ir tam skirtų lėšų panaudojimo teisingumo vertinimo. Mandatinės veiklos atitiktis valstybės politikos tikslams, valstybės ir ES lėšų naudojimo teisėtumo, pagrįstumo ir efektyvumo priežiūra užtikrinama kitais teisės aktuose nustatytais mechanizmais: akcininko funkcijas įgyvendinančios institucijos (Finansų ministerijos), Vyriausybės, Valstybės kontrolės vykdomo išorės audito, parlamentinės kontrolės. Vadovaujantis tarptautinių finansų institucijų gerąja patirtimi siekiama sustiprinti NPB valdymo organų sistemą, todėl NPBI projekte siūloma įtvirtinti naują NPB valdymo organą – NPB audito ir kontrolės komitetą, kuris veiks kaip viso NPB ir jo patronuojamųjų (dukterinių) įmonių audito ir kontrolės komitetas ir bus atskaitingas visuotiniam akcininkų susirinkimui bei atliks NPBI projekte nustatytas funkcijas. NPB audito ir kontrolės komitetas teiks išvadas, pranešimus ir kitą reikalingą informaciją visuotiniam akcininkų susirinkimui ir stebėtojų tarybai jų funkcijoms atlikti. Pažymėtina, kad šis komitetas, be audito komitetui įprastų funkcijų, vykdys mandatinės veiklos priežiūrą (kartu su kitomis valdant mandatinės lėšas dalyvaujančiomis institucijomis), nagrinės pranešėjų, kaip jie apibrėžiami Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatyme, pateiktą informaciją, taip pat vertins NPB rizikos profilio atitiktį patvirtintai rizikos strategijai ir tolerancijos riboms. Šio komiteto vykdoma priežiūra yra vidaus valdysenos mechanizmas, užtikrinantis, kad mandatinė veikla būtų vykdoma pagal nustatytas sąlygas, vidaus procedūras ir atskaitomybės reikalavimus. NPB audito ir kontrolės komitetas, kuris veiks kaip NPB ir jo patronuojamųjų (dukterinių) įmonių audito komitetas, bus atskaitingas visuotiniam akcininkų susirinkimui ir atliks savo funkcijas nepriklausomai nuo NPB valdymo organų.

FII projektu siekiama įtvirtinti skatinamojo finansavimo veiklos priskyrimą finansinėms paslaugoms ir taip aiškiai šią veiklą įtraukti į bendrą finansų rinkos reguliavimo sistemą. Siūlomas pakeitimas nustato teisinį pagrindą skatinamojo finansavimo veiklai taikyti finansinių paslaugų teikimui keliamus reikalavimus, įskaitant veiklos licencijavimo, priežiūros ir rizikų valdymo elementus.

LBII projektu Lietuvos bankui priskiriama NPB priežiūra ir nustatomas NPB, kaip prižiūrimo finansų rinkos dalyvio, statusas. Taip pat siūloma nustatyti NPB priežiūros įmokos bazę ir maksimalų dydį, taikant analogišką modelį kaip kredito įstaigoms. Šie pakeitimai svarbūs, kad Lietuvos bankas galėtų veiksmingai atlikti jam įstatymu pavedamas funkcijas po NPBI projekto įsigaliojimo dienos.

PPTFPI projektu siekiama aiškiai įtvirtinti NPB kaip subjektą, kuriam taikomi Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatyti reikalavimai ir Lietuvos banko vykdoma pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priežiūra. PPTFPI projektu NPB įtraukiamas į finansų įstaigų sąrašą ir nustatoma, kad Lietuvos bankas jam teikia nurodymus, prižiūri pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimų įgyvendinimą ir atlieka konsultacinę funkciją, kaip tai daroma kitų finansų rinkos dalyvių atžvilgiu. Šis pakeitimas užtikrina, kad NPB veiklai nuo jos pradžios būtų taikomi vienodi ir proporcingi pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos (AML/CFT) standartai.

NPBI projektas pateiktas Europos Centriniam Bankui (toliau – ECB) nuomonei gauti. Gavus ECB nuomonę, įstatymų leidėjas turės galimybę į ją atsižvelgti svarstydamas ir priimdamas NPBI projektą.

Įstatymų projektais įgyvendinamas Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. 895 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.4.1 papunktyje nurodytas veiksmas „Sustiprinti Nacionalinį plėtos banką ir pritraukti daugiau lėšų iš privačių investuotojų, reikšmingai didinant investicijas valstybei svarbiuose sektoriuose“. Įstatymų projektais prisidedama prie NPB veiklos tobulinimo, plėtos ir teisinio reguliavimo aiškumo didinimo, užtikrinant NPB gebėjimą lanksčiai ir greitai prisitaikyti prie rinkos pokyčių, stiprinti ekonomikos augimą ir užtikrinti nacionalinio saugumo interesus.

Įstatymų projektai neprieštarauja ES teisės aktams ir neperkelia naujų ES teisės aktų nuostatų bei yra paskelbti Teisės aktų informacinėje sistemoje.

Įstatymų projektai Finansų ministerijos 2026 m. kovo 24 d. raštu Nr. 6K-26/1594 pateikti išvadoms gauti suinteresuotoms institucijoms. Pastabos dėl Įstatymų projektų arba pritarimas jiems gauti iš Lietuvos banko, Lietuvos bankų asociacijos, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos, UAB ILTE, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija pasiūlymus pateikė el. paštu. Lietuvos banko, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Teisingumo ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Konkurencijos tarybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, UAB ILTE pateiktos pastabos suderintos darbo tvarka. Suinteresuoti asmenys pastabų ar pasiūlymų nepateikė. NPBI projektas patikslintas pagal institucijų pateiktas pastabas, dėl pastabų, į kurias nebuvo atsižvelgta, teikiama derinimo pažyma.

Įstatymų projektus parengė Finansų ministerijos Investicijų departamento (direktorė Vaida Žukauskaitė, tel. +370 669 85 203, el. p. vaida.zukauskaite@finmin.lt) Finansinių priemonių skyriaus vedėja Laurita Kazickienė, tel. +370 669 85 211, el. p. laurita.kazickiene@finmin.lt, Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė, tel. +370 607 92 083, el. p. vilma.macerauskiene@finmin.lt) vyresnioji patarėja Vilija Petronienė, tel. +370 691 17 810 el. p. vilija.petroniene@finmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. NPBI projektas.
2. LBI projektas ir jo lyginamasis variantas.
3. PPTFPI projektas ir jo lyginamasis variantas.
4. FIĮ projektas ir jo lyginamasis variantas.
5. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas.
7. Derinimo pažyma.

Finansų ministras

Kristupas Vaitiekūnas